

A nem természetes személy laikusok fogyasztói védelmének változásai

(A „fogyasztó” fogalom változásai a magyar jogban – különös tekintettel az Fgytv.-re és az új Ptk.-ra)

Jelen tanulmány a „fogyasztó” fogalmával kapcsolatos jogalkotói és jogalkalmazói kérdésekre és az azokra adott válaszokra fókuszál; ismertette a magyar jogrendszerben (is) megfigyelhető, „fogyasztó”- fogalom tekintetében bekövetkező változásokat, és kitérve a jogalkalmazói gyakorlatban előfordult vonatkozó problémákra; ennek keretében különösen a fogyasztóvédelmi törvény, a Polgári Törvénykönyv, az új Polgári Törvénykönyv (s javaslatának), az Európai Közösségek irányelveinek „fogyasztó”- fogalmat meghatározó rendelkezéseiről, illetőleg a magyar bírói gyakorlat irányadó ítéleteiről szól.

The study focuses on the legislative and justice dispensation questions and answers related to the concept of „consumer”. Accordingly the study describes in detail the changes detected (also) in the Hungarian jurisdiction with respect to the concept of „consumer”, furthermore it analyses the respective issues arising in the justice dispensation practice. The study in the frame of the above with special respect to the followings, covers the provisions of the consumer protection act, the Civil Code and the new Civil Code (and the recommendation of the new Civil Code), and the stipulations of the directives of the European Communities defining the concept of „consumer” and the respective judgments of the Hungarian judicial practice.

Bevezetés

A fogyasztóvédelem napjaink egyik kiemelkedően fontos területe, amelynek jogpolitikailag és alkotmányosan eldöntendő, vállalkozásokat is jelentősen érintő lényegi előkérdése, hogy mely jogalanyok minősülnek fogyasztónak [vö. pl. Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) M) cikk (2) bek., XV. cikk (2) bek.].

A polgári jogi értelemben vett jogosulti alanyi kör eme szereplői – noha a polgári jogi jogviszony kötelezetti oldalán lévő alanyokkal e jogviszonyban jogilag egyenlő pozícióban vannak – gyakorlatilag (valamilyen objektív körülmény miatt) általában, jellemzően hátrányosabb helyzetben jelennek meg. A jogosulti alanyi körön belüli szóban forgó elhatárolásnak a magyar jogrendszerben (is) különböző és az adott szabályozási tárgykörtől függő ismérvei léteznek.

Az Fgytv. fogyasztó fogalmának változásai

A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (Fgytv.) alkalmazásában 2008. augusztus 31-ig *fogyasztónak* minősült az a *személy*, aki – *gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül* – árut vett, rendelt, kapott, használt, illetve akinek a részére a szolgáltatást végezték, továbbá, aki az áruval vagy szolgáltatással kapcsolatos tájékoztatás vagy ajánlat címzettje volt.¹

Ez a definíció 2008. szeptember 1-jei hatályba lépéssel akként módosult, hogy *fogyasztó az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységi körén kívül* eső célok érdekében eljáró *természetes* személy, aki árut vesz, rendel, kap, használ, igénybe vesz, vagy az áruval kapcsolatos kereskedelmi kommunikáció, ajánlat címzettje.²

Az Fgytv. eme módosításához fűzött miniszteri indokolás szerint a módosítás a törvényben alkalmazott fogalmak meghatározását (pl. fogyasztó, vállalkozás, áru, kereskedelmi kommunikáció) módosítja a 2005/29/EK irányelv átültetése kapcsán. Az irányelv 2. cikkének a) pontja alapján ezen irányelv alkalmazásában *fogyasztó az a természetes személy, aki az ezen irányelv szabályozási körébe tartozó kereskedelmi gyakorlatok során kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységén kívül* eső célok érdekében jár el. Megemlítendő, hogy az Európai Unió jogszabályai szerinti fogyasztó fogalmak túlnyomó többsége csak a természetes személyre terjed ki.³

Hangsúlyozandó azonban, miként a 2011/83/EU irányelv preambuluma (13) bekezdésében is szerepel, a tagállami szabadság: „Az uniós jognak megfelelően továbbra is tagállami hatáskör marad ezen irányelv rendelkezéseinek az irányelv hatályán kívül eső területekre történő alkalmazása. A tagállamok tehát fenntarthatnak vagy bevezethetnek az ezen irányelv hatálya alá nem tartozó szerződésekre vonatkozóan az ezen irányelv rendelkezéseinek vagy egyes rendelkezéseinek megfelelő nemzeti jogszabályokat. A tagállamok határozhatnak például úgy, hogy az ezen irányelvben foglalt szabályok alkalmazását kiterjesztik jogi személyekre vagy olyan természetes személyekre, akik ezen irányelv értelmében nem fogyasztók, mint amilyenek a nem kormányzati szervezetek, az induló vállalkozások vagy a kis- és középvállalkozások. [...]”

Az Fgytv. 2012. július 29-étől hatályos fogyasztó fogalma a nem természetes személy laikusok számára valamelyest ismét kedvező. Ettől az időponttól kezdve ugyanis az Fgytv. alkalmazásában fogyasztónak minősül az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységi körén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy, továbbá a békéltető testületre vonatkozó szabályok alkalmazásában a külön törvény szerinti civil szervezet, egyház, társasház, lakásszövetkezet, mikro- kis- és középvállalkozás is, aki árut vesz, rendel, kap, használ, igénybe vesz, vagy az áruval kapcsolatos kereskedelmi kommunikáció, ajánlat címzettje.⁴

Az Fgytv. 2012. december 1-jétől hatályos fogyasztó fogalma pedig a következő: fogyasztó az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységi körén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy, továbbá a békéltető testületre vonatkozó szabályok alkalmazásában az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységi körén kívül eső célok érdekében eljáró, külön törvény szerinti civil szervezet, egyház, társasház, lakásszövetkezet, mikro-, kis- és középvállalkozás is, aki, illetve amely árut vesz, rendel, kap, használ, igénybe vesz vagy az áruval kapcsolatos kereskedelmi kommunikáció, ajánlat címzettje; ettől eltérően a pénzügyi jogok biztosára vonatkozó szabályok alkalmazásában a pénzügyi szervezet szolgáltatásait igénybe vevő természetes személy – ideértve az egyéni vállalkozót is – és mikrovállalkozás.⁵

Az Fgytv. 2013. november 19-étől hatályos meghatározása szerint fogyasztó: az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységi körén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy, továbbá a békéltető testületre vonatkozó szabályok alkalmazásában az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységi körén kívül eső célok érdekében eljáró, külön törvény szerinti civil szervezet, egyházi jogi személy, társasház, lakásszövetkezet, mikro-, kis- és középvállalkozás is, aki, illetve amely árut vesz, rendel, kap, használ, igénybe vesz vagy az áruval kapcsolatos kereskedelmi kommunikáció, ajánlat címzettje.⁶

Az, hogy 2008. augusztus 31-ig az Fgytv. alkalmazásában nem természetes személy laikusok is fogyasztói védelemben részesülhettek, a bírói gyakorlatban is tükröződött (pl. BH2000. 554., EBH2004. 1093., BH2006. 343.). Ami az Fgytv.-nek a 2008. szeptember 1-jétől hatályos fogyasztó fogalma vonatkozásában megjelenő gyakorlatot illeti, nem kétséges: a nem természetes személy nem minősül fogyasztónak; természetes személy képviselője (pl. a gazdasági társaság vezető tisztviselője) azonban az lehet (vö. pl. „használ”).

Az Fgytv. definíciói alapján (is) látható, hogy a *fogyasztó* jogi fogalmának meghatározása során az *objektív elhatárolási körülmény* az úgynevezett *gazdasági vagy szakmai tevékenység, illetve önálló foglalkozása körén kívüliség*, úgy, hogy a kötelezett ilyen tevékenysége, illetve önálló foglalkozása körében jár el. A fogyasztói minőség tehát – az Fgytv.-ben – kifejezetten relációs kategória: az említettek szerint nem állhat fenn olyan jogalanyok közötti jogviszonyban, akik, amelyek egyező gazdasági vagy szakmai tevékenységi, önálló foglalkozási körben járnak el (ld. pl. ún. termelőfogyasztó, felhasználó jogviszonyában), vagy akkor sem, ha a kötelezett sem ilyen körben jár el (pl. a fogyasztó – gazdasági, szakmai tevékenysége, illetve önálló foglalkozása körén kívül maradván – eladja a használt árut). Ezekben az esetekben nincsen szó olyan ismérvről, objektíve hátrányosabb körülményről, amely miatt az egyik felet a másikkal fennálló, szóban forgó jogviszonyában fokozott (fogyasztói) jogvédelem illetné meg. Egyszerűbben fogalmazva arról van szó, hogy ha mind a jogosult, mind a kötelezett gazdasági, szakmai, önálló foglalkozási szempontból úgymond hozzáértő vagy egyik sem az (laikus), akkor objektíve nem indokolt a szóban lévő, sajátos többletvédelem, hiszen az egyik a másikhoz képest (és viszont) – a jogilag egyenlő pozícióban – a jogilag absztrahálható, objektív elhatároló-ismérv nézőpontjából tekintve gyakorlatilag sincsen hátrányosabb helyzetben.⁷

A Ptk. fogyasztó fogalmának változása

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) rendelkezése alapján e törvény alkalmazásában *fogyasztónak a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy* minősül.⁸ Ugyanakkor az új Polgári Törvénykönyv kodifikációja is a fogyasztó definíciójának természetes személyre szűkítéséről szól.⁹

Kétségtelen, már a fogyasztóvédelmi szabályozás korszerűsítésének koncepciójáról, valamint az azzal kapcsolatos további feladatokról szóló 2145/1996. (VI. 13.) Korm. határozatban is megfogalmazódott: „A *fogyasztó* fogalmát arra tekintettel kell meghatározni, hogy a fogyasztó az a *természetes* személy, aki *gazdasági tevékenység körén kívül* árut, illetve szolgáltatást vesz, rendel, kap, használ, továbbá az, aki az áruval, illetve a szolgáltatással kapcsolatos tájékoztatás címzettje”; hozzátéve: „Meg kell azonban vizsgálni, hogy a fogyasztóvédelmi rendelkezések hatályát mely esetekben kell kiterjeszteni a fogyasztókon kívüli személyekre is.” [1.1. a) pont]. A relációs jellegű, definíció-

szerű fogyasztói védelem határvonalának az új Polgári Törvénykönyv kodifikációja szerinti meghú-
zása tehát a Ptk. vonatkozó rendelkezései, sőt az Fgytv. megalkotásának időpontja előtt felvetődött.
A törvényhozó azonban annak idején másként döntött, s ez a Ptk. tekintetében is áll.

Azt, hogy a Ptk. fogyasztó fogalma – a definíció szerint – kiterjed a nem természetes személy jog-
alanyokra, a 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény is megerősíti. A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégi-
uma ugyanis – álláspontom szerint helyesen – kimondta: „A Ptk. a fogyasztó fogalmát tágabban
értelmezi, mint az [93/13/EGK] Irányelv 2. cikkének *b*) pontja, mert a fogyasztó fogalmát nem kor-
látozza a természetes személyekre. A Ptk. a fogyasztó magánjogi védelme szempontjából azt tekinti
lényegi elhatároló ismérvenek, hogy a jogalany a konkrét szerződést gazdasági vagy szakmai tevé-
kenységi körén belül, vagy azon kívül köti-e meg.” [Bíróági Határozatok 60 (2012/3) 168. (167-
170.)]. Véleményem szerint emiatt is érthetetlen a Pest Megyei Bíróság 7. G. 23.313/2006/85. sor-
számú, 2011. január 25. napján kelt, elsőfokú, 2011. március 26. napján jogerőre emelkedett ítéleté-
nek 9. oldalán olvasható, a Ptk. fogyasztó fogalmát a természetes személyre szűkítő bírói álláspont:
„E körben a bíróság utal arra, hogy a mára egységessé vált bírói gyakorlat szerint a Ptk. 685. § c)
pontja alapján a felperesi betéti társaság gazdálkodó szervezetnek minősült és a gazdálkodó szerve-
zet fogyasztóként nem léphet fel, fogyasztói szerződés megkötése fogalmilag kizárt a gazdálkodó
szervezet esetében. Egységessé vált bírói gyakorlat alapján arra sincs lehetőség, hogy gazdálkodó
szervezetek saját nevükben kötött egyes szerződésekben fogyasztóként, más szerződésekben gaz-
dálkodó szervezetként lépjenek fel.” (az ítélet a fogyasztó fogalom szűkítése, a „fogalmi kizártság”
vonatkozásában nem tartalmaz indokolást, és határozatot sem jelöl meg).

A BDT2009. 1997-es számon közzétett ítélet szerint: „A Ptk. 685. § *d*) pontja a fogyasztó fogalmát
nem szűkíti le kizárólag a természetes személyekre, hanem a lényegi megkülönböztetést ahhoz köti,
hogy az érintett személy a szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenysége körén belül, vagy azon
kívül köti-e.”¹⁰

Az, hogy „gazdálkodó szervezet” – a Ptk. alkalmazásában – fogyasztóként felléphet, „fogyasztói
szerződés” megkötése fogalmilag nem kizárt a „gazdálkodó szervezet” esetében, van lehetőség arra,
hogy „gazdálkodó szervezetek” saját nevükben kötött egyes szerződésekben fogyasztóként, más
szerződésekben „gazdálkodó szervezetként” lépjenek fel, a 2011/83/EU irányelv preambulának
idézett (13) bekezdésében, valamint a Polgári Törvénykönyv Javaslat címet viselő tervezet (– nor-
maszöveg – Budapest, 2006. december 31.) 5:34. §-ához és az 1Ptkj. 5:33. §-ához fűzött, tekinté-
lyes elméleti és gyakorlati szakemberek (pl. akadémikusok, egyetemi tanárok, vezető bírák, volt
alkotmánybírák) által megfogalmazott indokolásban foglaltak alapján is egyértelmű.

Annak tehát, hogy a Ptk. fogyasztó fogalma a „személy” szót, s nem a „természetes személy” kife-
jezést tartalmazza, jelentősége van: a Ptk. alkalmazásában akár gazdasági társaság is fogyasztó le-
het.

Az új Ptk. szerint azonban a fogyasztó fogalma leszűkül a természetes személyre: fogyasztó a
szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül eljáró természetes személy.¹¹ A
nagyon nagy jelentőségű, a nem természetes személy laikusok számára igen kedvezőtlen, hátrányos,
diszkriminációs problémáktól sem mentes természetes személyre szűkítés rendkívül szűkszavú in-
dokolása szerint: „[...] nem tartja meg a Javaslat a »fogyasztói szerződés« Ptk.-ban alkalmazott
kategóriáját. Pontosítja ugyanakkor a Javaslat – figyelemmel a 2011/83/EU irányelvre is – a fo-
gyasztó és a vállalkozás fogalmát. Fogyasztó – szemben a Ptk. 685. §-ával – csak természetes sze-
mély lehet.” „A Javaslat leszűkíti a Ptk. fogyasztó fogalmát, fogyasztónak a Javaslat értelmében

kizárólag természetes személy minősülhet. Ez a megoldás összhangban áll a fogyasztóvédelmi irányelvekben használt fogyasztó fogalommal is. Egyetlen irányelv van (a szervezett utazási formákról szóló 90/314/EGK tanácsi irányelv), amely a fogyasztó fogalmát nem szűkíti természetes személyre. A kollíziót a Javaslat úgy kerüli el, hogy az utazási szerződés szabályai a fogyasztó fogalma helyett a megrendelő fogalmát használják, így az utazási irányelvben biztosított védelem a vállalkozóval szerződő felet attól függetlenül megilleti, hogy a megrendelő fogyasztónak minősül-e.” /2Ptkj. Hatodik Könyv Második Részhez fűzött indokolás 3. pont, Nyolcadik Könyv Első Részhez fűzött indokolás; vö. Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslat magyarázatokkal 363., 569-570.: „A Javaslat lényegét tekintve változatlanul határozza meg [...] a fogyasztó fogalmát.” – 570.; véleményem szerint a fogyasztó fogalmának természetes személyre szűkítése nem lényegtelen változtatás, a Javaslat lényegét tekintve nem változtatlanul határozza meg a fogyasztó fogalmát – lehet, hogy a 2Ptkj. indokolásából ezért maradt ki eme bizottsági szövegrész/.¹²

Felhasznált irodalom és források

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) M) cikk (2) bek., XV. cikk (2) bek.

LB 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény [BH 60 (2012/3) 168. (167-170.)], BH2000. 554., EBH2004. 1093., BH2006. 343., BDT2009. 1997., Pest Megyei Bíróság 7. G. 23.313/2006/85. sorszámú, 2011. január 25. napján kelt, elsőfokú, 2011. március 26. napján jogerőre emelkedett ítélete

44/2001/EK rendelet 15-17. cikk; 85/577/EGK irányelv 2. cikk; 90/314/EGK irányelv 2. cikk 2-4. pont; 93/13/EGK irányelv 2. cikk b) pont; 94/47/EK irányelv 2. cikk; 97/7/EK irányelv 2. cikk (2) bek.; 98/6/EK irányelv 2. cikk e) pont; 1999/44/EK irányelv 1. cikk (1) bek., (2) bek. a) pont, 8. cikk (2) bek.; 2000/31/EK irányelv 2. cikk e) pont; 2002/65/EK irányelv 2. cikk d) pont; 2005/29/EK irányelv 2. cikk a)-b) pont; 2008/48/EK irányelv 3. cikk a)-b) pont; 2008/122/EK irányelv 2. cikk e)-f) pont; 2011/83/EU irányelv preambulum (13), (17) bek., 2. cikk 1-2. pont

2145/1996. (VI. 13.) Korm. hat. 1.1. a) pont, 51/2010. (IV. 28.) AB hat.

2013. évi CLXXXIII. tv. 1. § (és indokolása), 2013. évi CXXXIII. tv. 74. §, 2013. évi V. tv. 8:1. § (1) bek. 3-4. pont, 2012. évi CLXXXVI. tv. 2. § (2) bek., 2012. évi LV. tv. 1. § (1) bek. (és indokolása), 2010. évi LXXIII. tv. 1. §, 2009. évi CXX. tv. 5:33. § (1)-(2) bek., 7:2. § 11. pont, 2008. évi XLVII. tv. 2. § e) pont, 2008. évi XLII. tv. 2. § (és indokolása), 1997. évi CLV. tv. 2. § a)-c), e)-g), i)-j), l), p)-q) pont, 1996. évi LVII. tv. 8. § (1) bek. második mondat, 1959. évi IV. tv. 685. § c)-e) pont, A Polgári Törvénykönyvről szóló T/5949. számú törvényjavaslat 5:33. § (1)-(2) bek., 7:2. § 6. pont (és indokolás), A Polgári Törvénykönyvről szóló T/7971. számú törvényjavaslat 8:1. § (1) bek. 3. pont (és indokolás), Hatodik Könyv Második Részhez fűzött indokolás 3. pont, Nyolcadik Könyv Első Részhez fűzött indokolás, Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója (Magyar Közlöny 2002/15/II. – 2002. január 31.), Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslat magyarázatokkal (szerkesztő: Vékás Lajos; CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2012. (616; ISBN 978-963-224-998 8; a kézirat lezárva: 2012. február 29.) 363., 569-570., Polgári Törvénykönyv Javaslat – normaszöveg – Budapest, 2006. december 31.) 5:34. § (1)-(3) bek. (és indokolás)

BALOGH V. - KASZAINÉ MEZEY K. - PÁZMÁNDY K. - ZAVODNYIK J. (2010): *Magyar fogyasztóvédelmi és reklámjog*. Szerk.: Pázmándy Kinga, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest. (345; ISBN 978-963-258-095 1)

FAZEKAS J. (2007): *Fogyasztóvédelmi jog*. CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest. (285; ISBN 978-963-224-923 0)

HÁMORI A. (2013): A hibás teljesítés az új Ptk.-ban. In *Multidiszciplináris kihívások, Sokszinű válaszok*. Szerk.: Hamar Farkas, Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest. (113; ISBN: 978-963-7159-51-0) (www.ecosym.wix.com/kvik Tanulmánykötetek/2. kötet), vol. 2. pp. 60-76.

HÁMORI A. (2012): A vállalkozások fogyasztói minősége. *Gazdaság és Jog*. vol. 20 (2012/9) pp. 8-11.

HÁMORI A. (2012): A fogyasztó fogalom aktuális jogalkotási és jogalkalmazási dilemmái (Current dilemmas on the concept of consumer in legislation and law enforcement). *Agora*. vol. 9. pp. 45-64.

HÁMORI A. (2011): Kötelező jótállás – fogyasztóvédelem. *Gazdaság és Jog*. vol. 19 (2011/6) pp. 21-24.

HÁMORI A. (2009): A „fogyasztó”- fogalom „dilemmái” különös tekintettel az Fgytv. módosításában és az új Ptk.- javaslatban foglaltakra. *Magyar Jog*. vol. 56 (2009/2) pp. 88-97.

HÁMORI A. (2009): A fogyasztóvédelem közigazgatási „útvesztői” (a „fogyasztó” fogalom „dilemmái”). In *Kulturaközi párbeszéd az üzleti világban (Budapesti Gazdasági Főiskola Tudományos Évkönyv 2008)*, Szerk.: Majoros Pál, Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest. (400; ISSN 1558-8401), pp. 150-166.

HÁMORI A. (2008): A közösségi fogyasztóvédelmi politika és jog fejlődése. *Agora*. vol. 2. pp. 39-54.

HÁMORI A. (2007): *Bevezetés a fogyasztóvédelmi jogba I. A fogyasztóvédelmi jog alapjai*, Axol Print Nyomdaipari és Kiadói Kft., Budapest. (136; ISBN 978-963-06-2888-4), pp. 56-66.

HÁMORI A. (2003): *A vendéglátás fogyasztóvédelmi jogi szabályozása*, Label Kereskedelmi, Szolgáltató és Kiadói Kft., Budapest. (328; ISBN 963-430-387 0), pp. 23-43.

PAPP T. (2011): Fogyasztó-e az utas? *Magyar Jog*. vol. 58 (2011/10) pp. 616-617. (618-619.)

Hivatkozások és jegyzetek

¹ Fgytv. 2. § e) pont; vö. uo. a), c), i)-j) és p) pont.

² Fgytv. 2. § a) pont, 2008. évi XLII. tv. 2. §; vö. Fgytv. 2. § b), f)-g), l) és q) pont, 2008. évi XLVII. tv. 2. § e) pont. A törvénymódosítás alapján az Fgytv. alkalmazásában *áru*: a termék, az ingatlan és a vagyoni értékű jog, valamint a szolgáltatás [Fgytv. 2. § l) pont; vö. uo. f)-g) pont].

³ 85/577/EGK irányelv 2. cikk; 93/13/EGK irányelv 2. cikk b) pont; 97/7/EK irányelv 2. cikk (2) bek.; 98/6/EK irányelv 2. cikk e) pont; 1999/44/EK irányelv 1. cikk (2) bek. a) pont, vö. uo. (1) bek., 8. cikk (2) bek.; 2000/31/EK irányelv 2. cikk e) pont; 2002/65/EK irányelv 2. cikk d) pont; 2005/29/EK irányelv 2. cikk a) pont, vö. uo. b) pont; 2008/48/EK irányelv 3. cikk a) pont, vö. uo. b) pont; 2008/122/EK irányelv 2. cikk f) pont, vö. uo. e) pont; 2011/83/EU irányelv 2. cikk 1. pont, vö. uo. preambulum (17) bek., 2. cikk 2. pont; – vö. 44/2001/EK rendelet 15-17. cikk. Tágabb definíciót a 90/314/EGK irányelv 2. cikk 4. pontja (vö. uo. 2-3. pont) – és a 94/47/EK irányelv 2. cikke („vásárló”) – tartalmaz.

⁴ Fgytv. 2. § a) pont, 2012. évi LV. tv. 1. § (1) bek.; nagyon szűkszavú és a definícióval nem egyező tartalmú indoklással: „A módosítás értelmében az Fgytv. védelmi rendszere a jövőben kiterjed például a tisztán fogyasztói minőségben eljáró vállalkozásokra is.” (vö. „a békéltető testületre vonatkozó szabályok alkalmazásában”).

⁵ Fgytv. 2. § a) pont, 2012. évi CLXXXVI. tv. 2. § (2) bek. E definíció „egyház” szövegrésze helyébe 2013. augusztus 1-jei hatályba lépéssel az „egyházi jogi személy” szöveg lépett [Fgytv. 2. § a) pont, 2013. évi CXXXIII. tv. 74. §].

⁶ Fgytv. 2. § a) pont, 2013. évi CLXXXIII. tv. 1. §; az indoklás szerint: „A pénzügyi jogok biztos intézményének megszűnése a fogyasztó fogalmának módosítását is szükségessé teszi, mivel az Fgytv. a pénzügyi jogok biztosára vonatkozó szabályok vonatkozásában speciális fogyasztó fogalmat határozott meg.”

⁷ Ettől az állásponttól eltért a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 2008. augusztus 31-ig hatályos fogyasztó definíciója, mivel e törvény alkalmazásában fogyasztónak a megrendelő, a vevő és a felhasználó minősült – 8. § (1) bek. második mondat.

⁸ Ptk. 685. § d) pont; a relációs jelleget kifejező fogalom a *fogyasztói szerződés*: „az a szerződés, amely fogyasztó és olyan személy között jön létre, aki (amely) a szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenysége körében köti; a törvény jótállásra és kellékszavatosságra vonatkozó szabályai alkalmazásában az a szerződés minősül fogyasztói szerződésnek, amelynek tárgya ingó dolog, kivéve a villamos energiát, a – tartályban, palackban vagy egyéb módon korlátozott mennyiségben vagy meghatározott úrtartalommal ki nem szerelt – vizet és gázt, továbbá a végrehajtási eljárás vagy más hatósági intézkedés folytán eladott dolgot, valamint az olyan árverésen eladott használt dolgot, amelyen a fogyasztó személyesen részt vehet (fogyasztási cikk)” [uo. e) pont].

⁹ Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója (Magyar Közlöny 2002/15/II. – 2002. január 31.); Polgári Törvénykönyv Javaslat (– normaszöveg – Budapest, 2006. december 31.) 5:34. § (1)-(3) bekezdés (és indoklás); a Polgári Törvénykönyvről szóló T/5949. számú törvényjavaslat (1Ptkj.) 5:33. § (1)-(2) bekezdés, 7:2. § 6. pont (és indoklás); a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény 5:33. § (1)-(2) bekezdés, 7:2. § 11. pont; Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslatok magyarázatokkal (szerkesztő: Vékás Lajos; CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2012. 616; ISBN 978 963 224 998 8; a kézirat lezárva: 2012. február 29.) 363. és 569.; a Polgári Törvénykönyvről szóló T/7971. számú törvényjavaslat (2Ptkj.) 8:1. § (1) bek. 3. pont (és indoklás), Hatodik Könyv Második Részhez fűzött indoklás 3. pont; a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 8:1. § (1) bek. 3. pont [vö. uo. 4. pont: „vállalkozás: a szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körében eljáró személy”; ad 2009. évi CXX. tv.: 51/2010. (IV. 28.) AB határozat, 2010. évi LXXIII. tv. 1. §].

¹⁰ „A Ptk. 685. § d) pontja szerint fogyasztónak az a természetes vagy jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet tekinthető, amely nem gazdasági-üzleti-szakmai célból köt szerződést. A Ptk. fogalom-meghatározásában tehát a jogalkotó nem az ügyletkötő természetes vagy jogi személyiségének, hanem ügyletkötési

céljának tulajdonít döntő jelentőséget.”; az más kérdés, hogy a Fővárosi Ítéltábla a konkrét ügy vonatkozásában (a perbeli szerződés tárgyát illetően) megállapította: „az elsőfokú bíróság az alperes szolgáltatásának jellegét és az ellenszolgáltatás mértékét okszerűen mérlegelve helyesen állapította meg, hogy önmagában a szerződés tárgya* eleve kizárja fogyasztói szerződés létrejöttét.” [* tehát a konkrét szerződés tárgya], „az elsőfokú bíróság [...] [a szerződés tárgyára figyelemmel* fogalmilag kizártnak minősítette, hogy cégek, szervezetek a jogszabályokat üzleti körükön kívül rendeljék meg.” [* tehát a konkrét szerződés tárgyára figyelemmel].

¹¹ 8:1. § (1) bek. 3. pont; vö. uo. 4. pont: „vállalkozás: a szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körében eljáró személy”; a Ptk. hatálya alatt létrejött szerződések – 685. § e) pont – vonatkozásában az új Ptk. hatályba lépése után is – az adott időpontoktól függően még éveken át – a Ptk. szabályai alkalmazandóak.

¹² A kodifikáció korábbi szakaszainak vonatkozó, részben eltérő tartalmához (vö. különösen 1Ptkj. és 2009. évi CXX. tv. hivatkozott részei), valamint a természetes személyre szűkítés egyéb jogszabályi rendelkezéseihez, és a természetes személyre szűkítés – diszkrimináció miatt is megfogalmazott – kritikájához (az indokolásokban foglalt – a 2012. évi Bizottsági Javaslat magyarázataiban és a 2Ptkj. indoklásában már nem szereplő – érvek cáfolatához): Hámori Antal, *A „fogyasztó”-fogalom „dilemmái” különös tekintettel az Fgytv. módosításában és az új Ptk.-javaslatban foglaltakra*, in *Magyar Jog* 56 (2009/2) 88-97.; Hámori Antal, *A fogyasztó fogalom aktuális jogalkotási és jogalkalmazási dilemmái (Current dilemmas on the concept of consumer in legislation and law enforcement)*, in *Agora* (2012) (9) 45-64. Papp Tekla egyetért azzal, hogy „a fogalmi szűkítés (fogyasztó csak természetes személy lehet) meghatározott jogalanyi kör számára diszkriminatíve alacsonyabb szinten nyújt védelmet”, és meggyőzően érvel a természetes személyre szűkítés ellen: Papp Tekla, *Fogyasztó-e az utas?*, in *Magyar Jog* 58 (2011/10) 616-617. (618-619.). A fogyasztó fogalmával kapcsolatos (értelmezési) dilemmához lásd még például: Balogh Virág, Kaszainé Mezey Katalin, Pázmándy Kinga, Zavadnyik József, *Magyar fogyasztóvédelmi és reklámjog*, Szerkesztette: Pázmándy Kinga, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010. (345; ISBN 978-963-258-095 1); Fazekas Judit, *Fogyasztóvédelmi jog*, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2007. (285; ISBN 978 963 224 923 0); Hámori Antal, *A hibás teljesítés az új Ptk.-ban*, in *Multidiszciplináris kihívások, Sokszerű válaszok 2* (2013), Főszerkesztő: Hamar Farkas, Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest, 2013. (113; ISBN: 978-963-7159-51-0) (www.ecosym.wix.com/kvik Tanulmánykötetek/2. kötet), 60-76.; Hámori Antal, *A vállalkozások fogyasztói minősége*, in *Gazdaság és Jog* 20 (2012/9) 8-11.; Hámori Antal, *Kötelező jótállás – fogyasztóvédelem*, in *Gazdaság és Jog* 19 (2011/6) 21-24.; Hámori Antal, *A fogyasztóvédelem közigazgatási „útvesszői” (a „fogyasztó” fogalom „dilemmái”)*, in *Kultúraközi párbeszéd az üzleti világban (Budapesti Gazdasági Főiskola Tudományos Évkönyv 2008)*, Szerkesztette: Majoros Pál, Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest, 2009. (400; ISSN 1558-8401), 150-166.; Hámori Antal, *A közösségi fogyasztóvédelmi politika és jog fejlődése*, in *Agora* (2008) (2) 39-54.; Hámori Antal, *Bevezetés a fogyasztóvédelmi jogba I. A fogyasztóvédelmi jog alapjai*, Axol Print Nyomdaipari és Kiadói Kft., Budapest, 2007. (136; ISBN 978-963-06-2888-4), 56-66.; Hámori Antal, *A vendéglátás fogyasztóvédelmi jogi szabályozása*, Label Kereskedelmi, Szolgáltató és Kiadói Kft., Budapest, 2003. (328; ISBN 963-430-387 0), 23-43.